

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 155g/2017

privind excepția de neconstituționalitate
a unor prevederi din articolul 95 alineatul (2) din Codul de procedură
penală al Republicii Moldova
(admisibilitatea probelor)

CHIȘINĂU

15 decembrie 2017

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Tudor PANȚÎRU, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
Dna Victoria IFTODI,
DI Victor POPA,
DI Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dlui Gheorghe Reniță, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 1 decembrie 2017,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 15 decembrie 2017 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a textului „*o decide organul de urmărire penală*” din articolul 95 alineatul (2) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122-XV din 14 martie 2003, ridicată de către avocatul Andrian Paladii, în dosarul nr.10-396/17, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Excepția de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională, la 1 decembrie 2017, de către judecătorul Nicolae Corcea din cadrul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în temeiul articolului 135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 23 iunie 2017, avocatul Andrian Paladii, reprezentând interesele lui Alexandru Gusev, a solicitat organului de urmărire penală completarea probatoriului în cauza penală cu noi probe. Prin ordonanța procurorului din 10 iulie 2017, cererea avocatului a fost respinsă.

4. La 3 august 2017, avocatul a depus o plângere la judecătorul de instrucție împotriva acțiunilor procurorului, formulată în temeiul articolului 313 din Codul de procedură penală.

5. În cadrul ședinței de judecată din 16 noiembrie 2017, avocatul Andrian Paladii a depus o cerere privind ridicarea excepției de

neconstituționalitate a textului „o decide organul de urmărire penală” din articolul 95 alineatul (2) din Codul de procedură penală.

6. Prin încheierea din aceeași dată, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a dispus ridicarea excepției de neconstituționalitate și transmiterea sesizării în adresa Curții Constituționale pentru soluționare.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției (republicată în M.O., 2016, nr.78, art.140) sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

8. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr.122-XV din 14 martie 2003 (republicat în M.O., 2013, nr.248-251, art. 699) sunt următoarele:

Articolul 95 Admisibilitatea probelor

„(1) Sunt admisibile probele pertinente, concludente și utile administrate în conformitate cu prezentul cod.

(2) Chestiunea admisibilității datelor în calitate de probe **o decide organul de urmărire penală**, din oficiu sau la cererea părților, ori, după caz, instanța de judecată.

(3) Dacă administrarea probelor a fost efectuată cu respectarea dispozițiilor prezentului cod, argumentarea inadmisibilității probelor se face de către partea care cere respingerea lor. În caz contrar, obligația de a argumenta admiterea lor revine părții care le-a administrat sau părții în favoarea căreia au fost administrate probele.”

Articolul 100 Administrarea probelor

„(1) Administrarea probelor constă în folosirea mijloacelor de probă în procesul penal, care presupune strângerea și verificarea probelor, în favoarea și în defavoarea învinutului, inculpatului, de către organul de urmărire penală, din oficiu sau la cererea altor participanți la proces, precum și de către instanță, la cererea părților, prin procedeele probatorii prevăzute de prezentul cod.

(2) În scopul administrării probelor, apărătorul admis în procesul penal, în modul prevăzut de prezentul cod, este în drept:

1) să solicite și să prezinte obiecte, documente și informații necesare pentru acordarea asistenței juridice, inclusiv să poarte convorbiri cu persoane fizice dacă acestea sunt de acord să fie audiate în modul stabilit de lege;

2) să solicite certificate, caracteristici și alte documente din diverse organe și instituții competente, în modul stabilit;

3) în interesul asistenței juridice, să solicite, cu consimțământul persoanei pe care o apără, opinia specialistului pentru explicarea chestiunilor care necesită cunoștințe speciale.

(3) Bănuitul, învinutul, inculpatul, apărătorul, acuzatorul, partea vătămată, partea civilă, partea civilmente responsabilă și reprezentanții lor, precum și alte persoane fizice sau juridice, sunt în drept să prezinte informații orale și scrise, obiecte și documente care pot fi utilizate ca mijloace de probă.

(4) Toate probele administrate în cauza penală vor fi verificate sub toate aspectele, complet și obiectiv. Verificarea probelor constă în analiza probelor administrate, coroborarea lor cu alte probe, administrarea de noi probe și verificarea sursei din care provin probele, în conformitate cu prevederile prezentului cod, prin procedee probatorii respective.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

9. Autorul excepției de neconstituționalitate a invocat, în esență, că dispozițiile articolului 95 alin. (2) din Codul de procedură penală, care acordă organului de urmărire penală dreptul de a decide admisibilitatea datelor în calitate de probe, contravine principiului egalității armelor și, prin urmare, nu poate fi realizat în mod efectiv dreptul la apărare.

10. Potrivit autorului excepției de neconstituționalitate, prevederile contestate contravin articolelor 20 și 26 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

11. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

12. În conformitate cu articolul 135 alin.(1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în speță a Codului de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

13. Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, fiind ridicată de către avocatul Andrian Paladii, în dosarul nr.10-396/17, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, este formulată de subiectul abilitat cu acest drept, în temeiul articolului 135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

14. Curtea reiterează că prerogativa de a soluționa excepțiile de neconstituționalitate, cu care a fost investită prin articolul 135 alin.(1) lit.g) din Constituție, **presupune stabilirea corelației dintre normele contestate și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de pertinenta prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată.**

15. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „o decide organul de urmărire penală” din articolul 95 alin.(2) din Codul de procedură penală, care reglementează admisibilitatea probelor.

16. Curtea observă că autorul excepției de neconstituționalitate susține că prevederile contestate încalcă principiul egalității armelor și dreptul la apărare, fiind astfel contrare articolelor 20 și 26 din Constituție.

17. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea remarcă faptul că în speță problema abordată este pusă în contextul admisibilității probelor la etapa urmăririi penale.

18. În acest sens, Curtea relevă că însăși Curtea Europeană în jurisprudența sa a statuat că „toate probele în acuzare trebuie, în principiu, să îi fie prezentate persoanei învinuite în ședință publică, în vederea unei dezbateri contradictorii” (*Al-Khawaja și Tahery v. Regatul Unit* [MC], hotărârea din 15 decembrie 2011, §118).

19. Curtea observă că, în corespundere cu articolul 95 alin.(2) din Codul de procedură penală, chestiunea admisibilității datelor în calitate de probe **o decide organul de urmărire penală**, din oficiu sau la cererea părților, **ori, după caz, instanța de judecată.**

20. Așadar, Curtea constată că subiecții îndrituiți cu atribuția de a decide admisibilitatea probelor sunt: 1) organul de urmărire penală; 2) instanța de judecată. De aici derivă și următoarea constatare: părțile pot cere admisibilitatea unor probe atât la etapa urmăririi penale, cât și în cursul judecății. Respectiv, la etapa urmăririi penale admisibilitatea unei probe va fi decisă de organul de urmărire penală, iar la judecarea cauzei – de către instanța de judecată.

21. Curtea menționează că admisibilitatea probelor trebuie examinată sub toate aspectele, în mod obiectiv și călăuzindu-se de lege, cu o motivare corespunzătoare, astfel încât să înlăture orice suspiciune de arbitrar. În particular, la admiterea unor probe și la respingerea altora organul de urmărire penală sau, după caz, instanța de judecată sunt obligate să indice cu suficientă claritate argumentele unei asemenea soluții.

22. De altfel, Curtea observă că legiuitorul a instituit criterii clare pentru decderea admisibilității probelor. În concret, potrivit articolului 95 alin.(1) din Codul de procedură penală, sunt admisibile probele pertinente, concludente și utile, administrate în conformitate cu Codul de procedură penală.

23. În același timp, în virtutea articolului 100 alin.(3) din Codul de procedură penală, bănuitul, învinuitul, inculpatul, apărătorul, acuzatorul, partea vătămată, partea civilă, partea civilmente responsabilă și reprezentanții lor, precum și alte persoane fizice sau juridice, sunt în drept să prezinte informații orale și scrise, obiecte și documente care pot fi utilizate ca mijloace de probă.

24. Curtea relevă că organul de urmărire penală, în baza dispozițiilor procesual penale, administrează și verifică, ca piese ale dosarului, dovezile prin prisma cărora vor fi elucidate faptele. În acest sens, conform articolului 100 alin.(4) din Codul de procedură penală, toate probele administrate în cauza penală vor fi verificate sub toate aspectele, complet și obiectiv. Verificarea probelor constă în analiza probelor administrate, coroborarea lor cu alte probe, administrarea de noi probe și verificarea sursei din care provin probele, în conformitate cu prevederile Codului de procedură penală, prin procedee probatorii respective.

25. Curtea relevă că pentru aflarea adevărului este indispensabilă cunoașterea realității obiective a împrejurărilor cauzei, iar această operațiune nu se poate realiza decât prin administrarea probelor. Această activitate constă în deducerea în fața organului de urmărire penală sau, după caz, a instanței de judecată a faptelor și a împrejurărilor factice care configurează orice probă, în așa fel încât să se formeze o reprezentare exactă a celor petrecute. Pentru aceasta, activitatea de administrare a probelor trebuie să se desfășoare astfel încât să se evite orice atingere care ar putea nesocoti demnitatea umană, dreptul la apărare, principiul egalității armelor și, în consecință, prestigiul justiției.

26. Cu referire la critica autorului excepției de neconstituționalitate precum că legiuitorul nejustificat a abilitat organul de urmărire penală de a decide admisibilitatea probelor, deoarece procurorul este cel care reprezintă învinuirea în instanța de judecată și, respectiv, în ședința de judecată este oponentul procesual al părții apărării, Curtea reține că o astfel de abordare este neîntemeiată.

27. În acest context, Curtea relevă că, potrivit articolului 100 alin.(1) din Codul de procedură penală, administrarea probelor constă în folosirea mijloacelor de probă în procesul penal, care presupune strângerea și verificarea probelor, **în favoarea și în defavoarea** învinuitului, inculpatului, de către organul de urmărire penală, din oficiu sau la cererea altor participanți la proces, precum și de către instanță, la cererea părților, prin procedeele probatorii prevăzute de Codul de procedură penală.

28. Altfel spus, prin efectul legii, procurorul are obligația implicită de a căuta probe în sprijinul, nu doar în defavoarea persoanelor acuzate de comiterea unor infracțiuni, ci și acele probe care dovedesc nevinovăția persoanei. Or, prin prisma articolului 124 alin.(1) din Constituție,

procurorul contribuie la înfăptuirea justiției, apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanei, societății și statului prin intermediul procedurilor penale.

29. Mai mult, Curtea menționează că, în corespundere cu articolul 1 alin.(2) din Codul de procedură penală, procesul penal are ca scop protejarea persoanei, societății și statului de infracțiuni, precum și protejarea persoanei și societății de faptele ilegale ale persoanelor cu funcții de răspundere în activitatea lor legată de cercetarea infracțiunilor presupuse sau săvârșite, astfel ca orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale și nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală și condamnată.

30. Totodată, în ipoteza în care unele probe au fost respinse de către organul de urmărire penală la etapa urmăririi penale, în sensul că s-au declarat ca fiind inadmisibile, Curtea relevă că persoana **are posibilitatea de a solicita administrarea acestor probe și la etapa judecării cauzei, ceea ce presupune că dreptul la apărare nu este suprimat.**

31. Sintetizând cele reliefate *supra*, Curtea conchide că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este vădit nefondată și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în temeiul articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale și al pct.28 lit. d) din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „o decide organul de urmărire penală” din articolul 95 alineatul (2) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122-XV din 14 martie 2003, ridicată de către avocatul Andrian Paladii, în dosarul nr.10-396/17, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Tudor PANȚÎRU

Chișinău, 15 decembrie 2017

DCC nr. 120

Dosarul nr. 155g/2017